

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 312/2022-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Poľno-Čergov, s. r. o.**, Hlavná 2, Terňa, IČO 36 460 664, zastúpenej spoločnosťou **AK – TARABČÁK s. r. o.**, Hlavná 13, Prešov, IČO 36 859 109, v mene ktorej koná advokát JUDr. Jozef Tarabčák, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 15 C 63/2012-426 z 31. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 15 C 63/2012-426 z 31. januára 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 15 C 63/2012-426 z 31. januára 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 C 63/2012-426 z 31. januára 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Tiež navrhla napadnuté uznesenie zrušiť a priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 312/2022 z 29. júna 2022 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní vedenom na okresnom súde domáhala proti žalovanému vydania hnutelných vecí špecifikovaných v žalobe. Okresný súd rozsudkom z 24. júla 2015 žalobe vyhovel, uložil žalovanému povinnosť vydať sťažovateľke hnutelné veci s tým, že o trovách konania bude rozhodnuté v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

O podanom odvolaní žalovaného rozhodol odvolací súd potvrdzujúcim rozsudkom z 21. decembra 2016. Následne uznesením okresného súdu zo 14. júna 2018 v spojení s uznesením odvolacieho súdu z 26. novembra 2018 bol sťažovateľke priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Okresný súd uznesením č. k. 15 Csp 63/2012-354 z 31. mája 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) postupom podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozhodol o výške trov konania tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke trovy konania v celkovej sume 3 177,67 eur. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal žalovaný 9. júla 2019 sťažnosť, ktorú doplnil 19. septembra 2019.

5. O sťažnosti žalovaného rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke trovy konania v celkovej sume 2 044,66 eur. Napadnuté uznesenie bolo sťažovateľke doručené 1. februára 2022.

6. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, ktoré považuje za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. Vydaním napadnutého uznesenia bolo zásadným spôsobom porušené právo na spravodlivý proces, pretože súd v rozpore so zákonom posudzoval dôvody, ktoré ani v sťažnosti žalovaného neboli namietané, a rozhodoval o sťažnosti podanej po uplynutí lehoty. Kľúčovým argumentom sťažovateľky je to, že okresný súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nezaoberal skutočnosťou, že sťažnosť žalovaného (z 8. júla 2019 doručená okresnému súdu 9. júla 2019) bola podaná a doplnená oneskorene, teda po zákonnej lehote stanovenej v § 242 a § 244 CSP. Okresný súd podľa názoru sťažovateľky bez rozhodnutia o odpustení zmeškanej lehoty nemohol o sťažnosti podanej žalovaným rozhodnúť. Sťažovateľka namieta aj nesprávnosť nepriznania odmeny za 3 úkony právnej služby, ktorú okresný súd pôvodne uznesením vyššieho súdneho úradníka priznal.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

7. V podaní doručenom ústavnému súdu 24. júna 2022 predseda okresného súdu z hľadiska vecnej stránky sťažnosti odkázal na vyjadrenie zákonného sudcu. Ten uviedol, že sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bola podaná v lehote, s odkazom na č. l. 371 spisu. Aj keď v zmysle § 244 CSP nie je možné rozširovať rozsah sťažnosti, žalovaný dôvody sťažnosti doplnil. Tiež uviedol, že v spise sa nenachádzalo záverečné stanovisko z 25. júna 2015 a stanovisko k vyjadreniu odporcu z 27. júna 2013 (iba vyjadrenie žalovaného z toho istého dňa). Pokiaľ ide o nárok na odmenu za štúdium spisu, poukázal na príslušnú judikatúru, v zmysle ktorej takýto nárok nie je možné subsumovať pod žiaden úkon vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a do úvahy neprichádza ani použitie § 13a ods. 5 vyhlášky.

8. V rámci repliky sťažovateľka v podaní doručenom ústavnému súdu 21. septembra 2022 uviedla, že tvrdenie zákonného sudcu nezodpovedá skutočnosti. Ten nenamietal, že by samotná sťažnosť alebo jej doplnenie boli podané po lehote, preto je podľa sťažovateľky potrebné považovať za nesporné, že sťažnosť bola podaná a doplnená po uplynutí zákonnej lehoty. Sťažovateľka tiež nesúhlasí s tvrdením zákonného sudcu, že záverečné stanovisko z 25. júna 2015 a stanovisko k vyjadreniu odporcu z 27. júna 2013 sa v spise nenachádzajú, pretože tieto boli podané osobne do podateľne okresného súdu. Nestotožňuje sa ani s názorom zákonného sudcu o nemožnosti započítať odmenu za štúdium spisu z 5. júna 2013 pod žiaden úkon podľa vyhlášky.

9. Ústavný súd doručil výzvu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti aj zúčastnenej osobe, teda žalovanému. Ten sa však v stanovenej lehote nevyjadril.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podstata námietok sťažovateľky súvisí s tvrdením, že okresný súd sa v napadnutom uznesení nezaoberal *skutočnosťou, že sťažnosť žalovaného bola v prvom rade podaná oneskorene a následne doplnená po zákonnej lehote. Okresný súd tak napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.*

12. Obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

13. Vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Ústavný súd je oprávnený preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (IV. ÚS 27/2010, II. ÚS 442/2021).

14. Úlohou ústavného súdu bolo preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľky dodržané a či sa náležité posúdenie veci sťažovateľky odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení napadnutého uznesenia.

15. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (napr. III. ÚS 146/2019).

16. Ústavný súd vymedzil ako relevantnú otázku pre ústavný prieskum, či postup okresného súdu pri skúmaní splnenia procesných podmienok podanej sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka prebehol ústavne udržateľným spôsobom. Ústavný súd v danom prípade neposudzoval opodstatnenosť tvrdení vo vzťahu k ne/účelnosti odmeny za jednotlivé úkony právnej služby. Podstatné v tomto okamihu bolo posúdenie splnenia podmienok prípustnosti podanej sťažnosti zo strany žalovaného.

17. Podľa § 242 a § 243 CSP sa sťažnosť podáva v lehote 15 dní od doručenia uznesenia na súde, ktorý napadnuté uznesenie vydal. V sťažnosti sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému uzneseniu smeruje, v čom sa postup alebo uznesenie súdu považuje za nesprávne a čoho sa sťažovateľ domáha. Podľa § 244 CSP rozsah, v akom sa uznesenie napáda, môže sťažovateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti.

18. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, predloženého súdneho spisu a sťažovateľkou uplatnených sťažnostných námietok ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nesprávne posúdil včasnosť podania sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. Z predloženého súdneho spisu vyplýva, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky 10. júna 2019 a právnomu zástupcovi žalovaného 23. júna 2019. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal žalovaný sťažnosť (datovanú 8. júla 2019), ktorá bola okresnému súdu doručená 9. júla 2019 (teda jeden deň po uplynutí zákonnej lehoty, pozn.). V sťažnosti žalovaný navrhol zrušiť uznesenie vyššieho súdneho úradníka s tým, že úkony právnej služby (bližšie neuvedené, pozn.) sú neúčelné. Uviedol, že sťažnosť bude doplnená po tom, ako sa jeho právny zástupca vráti z dovolenky, a z opatrnosti navrhol odpustenie zmeškanej lehoty. Sťažnosť bola doplnená podaním doručeným okresnému súdu 19. septembra 2019, v ktorom žalovaný odôvodnil neúčelnosť uplatnených nárokov niektorých úkonov právnej služby. Okresný súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka, pričom sa nezaoberal otázkou včasnosti podania samotnej sťažnosti, rozsahu námietok a včasnosti ich doplnenia ani návrhom na odpustenie zmeškanej lehoty. Na nesprávnom skutkovom základe tak okresný súd nesprávne ustálil prítomnosť dôvodu na rozhodnutie o sťažnosti žalovaného aj po uplynutí lehôt uvedených v § 242 a § 244 CSP.

19. V dôsledku už uvedených nedostatkov poskytnutej súdnej ochrany zo strany okresného súdu, ktorá nezodpovedá právu sťažovateľky na ústavne konformný výklad a aplikáciu zákonných noriem a na riadne odôvodnenie rozhodnutia v jej právnej veci ako významnej súčasti práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v príčinnej súvislosti s nimi aj jej práva hmotnoprávneho charakteru zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

20. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci okresnému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel, a preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (výrok 2 tohto nálezu). Okresný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.

IV. Trov konania

21. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorý bližšie nešpecifikovala.

22. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky pozostávajúcu z odmeny

advokáta za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Za tieto úkony uskutočnené v roku 2022 patrí odmena v sume dvakrát po 193,83 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur. Trovy právneho zastúpenia v sume 410,92 eur, sa zvyšujú o 20 % keďže advokát je aj platcom dane z pridanej hodnoty. Trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 493,10 eur (bod 3 výroku nálezu).

Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku okresného súdu z 24. júna 2022, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré by neboli obsiahnuté v samotnej ústavnej sťažnosti, preto odmenu sťažovateľke za uvedený úkon nepriznal.

23. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu